

АУТСОРСИНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ АГРОБІЗНЕСУ

Розглянуто сутність поняття «аутсорсинг», виділено переваги використання для сільськогосподарських товаровиробників та фактори які обмежують його поширення в агробізнесі. Обґрунтовано використання матриці аутсорсингу як інструмента визначення доцільності виведення бізнес-процесів на аутсорсинг.

Ключові слова: аутсорсинг, переваги аутсорсингу в сільському господарстві, оптимізація бізнес-процесів, матриця аутсорсингу.

Потреба аграріїв у постійному пошуку шляхів підвищення ефективності своєї діяльності приводить до появи нових, більш дієвих інструментів, використання яких дозволяє їм досягти поставленої мети. Серед сукупності цих інструментів, одним з найбільш популярних у світі на сьогодні є аутсорсинг (з англ. out – зовнішній, source – джерело) – передача підприємством (організацією) своїх певних бізнес-процесів або виробничих функцій на обслуговування іншій компанії, що спеціалізується у відповідній області [1]. Використання аутсорсингу дозволяє підприємству зосередитись на найбільш рентабельних видах діяльності, й за рахунок її оптимізації суттєво знизити свої витрати.

Впровадження аутсорсингу в агробізнесі дозволить: 1) отримати доступ до технологій та ресурсів недоступних усередині підприємств; 2) сконцентруватися аграрному товаровиробнику на основному виді діяльності; 3) створити необхідні умови для підвищення якості сільськогосподарської продукції за рахунок впровадження у виробничі процеси передових технологій; 4) оптимізувати свій штатний розклад й уникнути ряду проблем з персоналом (відсутність через хворобу, небезпека раптового звільнення провідних фахівців, надання відпусток, тощо); 5) мінімізувати капіталовкладення в обладнання та програмне забезпечення; 6) скоротити операційні витрати за рахунок ефективності прийнятих управлінських рішень; 7) збільшити інвестиційну привабливість агробізнесу, тощо [2].

Слід відмітити, що аграрії найбільш охоче передають в управління аутсорсинговим компаніям послуги, пов'язані з виконанням непрофільних функцій.

Результати проведених опитувань, серед керівників невеликих за розміром аграрних підприємств, свідчать, що вони схильні до варіантів передачі на аутсорсинг ветеринарії, зоотехнії, агрономії, юридичних та бухгалтерських функцій [3].

Натомість з іншого боку, нині великі сільськогосподарські підприємства все більш відчують потребу у складних та вузькоспеціалізованих операціях,

наприклад, у залученні зовнішньої керуючої фірми для реструктуризації свого бізнесу. Поступово починають формуватися спеціалізовані компанії в цій області, які добре обізнані із сучасними проблемами агрофірм й володіють необхідними компетенціями для надання такого роду послуг. Прикладом такої компанії може бути вітчизняне підприємство «Агро-Союз», у якого є досвід успішного обслуговування агрокомпаній в багатьох областях України [3].

Серед факторів які обмежують поширення аутсорсингу серед аграріїв виділяють: 1) неготовність та небажання сільськогосподарських товаровиробників відмовитися від самостійного виконання будь-яких процесів через невпевненість в достатній компетентності оператора; 2) фактичне небажання замовляти послуги зовнішніх виконавців, які необхідно буде сплачувати (хоча у кінцевому рахунку використання спеціалізованих операторів у більшості випадків обходиться замовнику дешевше, але з психологічного погляду для товаровиробника їх оплата виглядає дорожчою, ніж за умови використання власних «квазібезкоштовних» виробничих потужностей); 3)- відсутність у аграріїв об'єктивної потреби в послугах зовнішніх операторів (оскільки для поширення аутсорсингу необхідною умовою є достатній рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва, який дозволить аграрним товаровиробникам йти шляхом розширеного відтворення на основі широкого впровадження інновацій; натомість нині в сільському господарстві України – значна частина господарств фактично знаходяться на межі виживання й у них наразі відсутні необхідні організаційні та фінансові ресурси для впровадження сучасних методів управління витратами); 4) нестача операторів, які адаптують свої послуги під специфічні запити сільськогосподарського виробництва, яке є менш привабливим для аутсорсерів, порівняно із промисловістю, внаслідок його сезонності.

Перед аграрним товаровиробником постає питання які функції доцільно виконувати власними силами, а які слід віднести на аутсорсинг? Відповісти на це питання можна за допомогою використання матриці аутсорсингу, головною перевагою якої є її надійність та простота.

Матриця аутсорсингу будується на основі оцінок (висока, середня, низька) аналізованих елементів бізнесу. Аналіз при цьому проводять по двох осях: оцінюється стратегічна важливість для компанії даного елементу бізнесу і оцінка елементу бізнесу відносно зовнішнього ринку (тобто наскільки добре у порівнянні з ринком підприємство виконує роботу, наскільки відповідає чинному галузевому розвитку конкретний відділ, наскільки кваліфікований персонал, тощо).

Матриця аутсорсингу пропонує варіанти рішень по збереженню, розвитку, купівлі або виділенню в самостійний бізнес наявних підрозділів або процесів. При цьому практична методологія застосування матриці аутсорсингу включає рекомендації для кожного з 9-ти її полів (рис. 1.) [4].

Рис. 1. Матриця аутсорсингу.

При розробці проекту аутсорсингу слід з усією відповідальністю підійти до порівняння розрахунку витрат, пов'язаних з виконанням процесу власними силами організації й витрат на оплату послуг аутсорсера, адже тільки в цьому випадку передача процесу на аутсорсинг дозволить оптимізувати виробничий процес на підприємстві, скоротити витрати та поліпшить якісні показники виготовленої продукції.

Для економічного обґрунтування використання стратегії аутсорсингу можуть застосовуватись різні показники, серед яких найбільш вживаними, як показує практика є: річний економічний ефект, період окупності проекту, чистий приведений (дисконтований) дохід, індекс рентабельності, внутрішня норма рентабельності, тощо.

Підводячи підсумок, відзначимо, що поширення аутсорсингу на селі дозволить з одного боку відкрити доступ аграрним підприємствам до нових виробничих й управлінських технологій – якщо вони виступають аутсорсер, а з іншого – забезпечить підвищення ефективності використання виробничих потужностей, в разі використання моделі, в якій агрофірма виступає аутсорсером.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Поливана Л.А. Ситуаційний підхід до визначення терміна «аутсорсинг». *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Економічні науки*. 2014. № 2. С. 139–145. URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/viewFile/800/848>. (дата звернення: 11.04.2019).
2. Соколов М.О., Колодка Я.В. Логістичний аутсорсінг в сільському господарстві: сучасна ситуація та аналіз перспектив. *Екзистенційні та комунікативні питання управління: матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції, 23-25 січня 2014 р. м. Суми: СумДУ, 2014. Ч.2. С. 40–42. URL: http://r250.sudu.edu.ua/bitstream/123456789/34572/1/Sokolov_logistics.pdf. (дата звернення: 15.04.2019).*
3. Шимширт Н.Д. Аутсорсинг в бизнесе и государственном (муниципальном) управлении: учеб. пособие. Томск : Изд-во Том. ун-та, 2015. 172 с. URL : <http://>

vital.lib.tsu.ru/vital/access/services/Download /vtls:000502080/SOURCE1. (дата звернення: 11.04.2019).

4. Мещерякова С.А. Применение матрицы аутсорсинга для оценки развития бизнеса. *Экономические науки*. 2017. №4 (149). С.60–63. URL: http://ecsn.ru/files/pdf/201704/201704_60.pdf. (дата звернення: 15.04.2019).

УДК 378.14.015.62

КАРПУК Л.М., д-р. с.-г. наук

ОЛЕШКО О.Г., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДНИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ БНАУ

Розглядається роль вищої освіти для сталого розвитку та шляхи імплементації його принципів в освітні програми. Представлений досвід формування професійних компетенцій на агробіотехнологічному факультеті БНАУ, що забезпечують у майбутніх фахівців сучасне розуміння концепцій сталого розвитку і здатність вирішувати сучасні проблеми сталого розвитку на професійному рівні.

Ключові слова: сталий розвиток, аграрна освіта, освітні програми, професійні компетенції, навчальні модулі.

Приєднання України до Болонської декларації передбачає модернізацію національної системи вищої освіти, щоб бути спроможною адекватно реагувати на глобальні виклики сучасності і закладати основи для практичної реалізації принципів сталого розвитку у суспільстві. Знакові міжнародні конференції «Стокгольм+40: Партнерство заради сталого розвитку» та «Ріо+20» підкреслили важливу роль освіти в реалізації ідеології сталого розвитку, що здатна формувати у студентів систему цінностей і знань та забезпечувати у перспективі позитивні зрушення у суспільстві на користь сталості. Ідеї реформування освіти в інтересах сталого розвитку активно впроваджуються на рівні країн, регіонів і окремих університетів. З 2005 р. діє регіональна програма – «Стратегія освіти у Великобританії, Швеції, Данії, Німеччині, США та ін.», в якій прийняті стратегічні документи, що формують інфраструктуру освіти сталого розвитку. У прийнятій в 2013 р. в Україні стратегії розвитку освіти на період до 2021 р. проголошена проблема екологізації системи освіти, поставлені завдання підготовки спеціалістів з новим екологічним мисленням, здатних усувати екологічні ризики на всіх рівнях управління [1].

В нормативних актах і останніх наукових публікаціях активно декларується роль вищих навчальних закладів у формуванні ментальних основ сталого розвитку [2, 3]. Найбільш поширеними є дисциплінарний і мультидисциплінарний підхід, який реалізується шляхом введення однієї або декількох дисциплін екологічного спрямування в навчальні плани неекологічних спеціальностей [4].

Позитивний досвід впровадження ідей сталого розвитку при підготовці фахівців аграрної галузі існує на агробіотехнологічному факультеті Білоцерківського національного аграрного університету. Перш за все, це